

Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Levert elektronisk på www.regjeringen.no

Deres ref: 16/148-1

Vår ref: 118417- 192

Oslo, 6. april 2016

HØRINGSUTTALELSE OM ETABLERING AV TVISTELØSNINGSMEKANISME FOR RETTSLIGE TVISTER MELLOM STAT OG KOMMUNE MV.

1 INNLEDNING OG OVERORDNEDE SYNSPUNKTER

Landssamanslutninga av Vasskraftkommunar (LVK) viser til høringsbrev- og notat 27. desember 2015.

LVK organiserer kommuner som er vertskap for vannkraftutbygging, og har 173 medlemskommuner. LVK har som formål å ivareta medlemskommunenes interesser i alle spørsmål med tilknytning til kraftutbygging, energi, kommuneøkonomi og naturmiljø. En forutsetning for å ivareta medlemskommunenes interesser i disse spørsmålene er både at et sterkt og levende lokaldemokrati opprettholdes, og at kommunene har rettsmidler for å håndheve sine rettigheter.

Lokalt selvstyre er en viktig del av et demokratisk samfunn fordi det skaper nærhet til politiske beslutninger, gir reell påvirkningskraft og effektive løsninger basert på lokalkunnskap og lokale preferanser. En forutsetning for å oppnå et fungerende og effektivt lokaldemokrati er at kommunene gis reell frihet til å velge hvordan oppgaver skal løses og at kommunenes prioriteringer respekteres.

Det er LVKs syn at departementets forslag bidrar til å styrke kommunenes valgfrihet, gir kommunenes prioriteringer mulig rettsbeskyttelse og bidrar dermed til en positiv utvikling av lokaldemokratiet. LVK støtter derfor regjeringens forslag om endringer i forvaltningsloven § 34 og forslaget om at innsigelsessaker etter plan- og bygningsloven skal kunne prøves for domstolen.

LVK støtter også intensjonen om å bedre kommunenes tilgang til domstolskontroll i tvister med staten. Muligheten til å få rett når man mener å ha rett er et grunnleggende hensyn også for kommuner. LVK er imidlertid kritisk til den konkrete utformingen forslaget til ny bestemmelse i tvisteloven § 1-4A har fått. Forslaget kan forstås som en innskrenking av kommunenes søksmålsadgang på andre områder enn de som konkret er nevnt i bokstav a til f. Forslaget vil kunne innskrenke søksmålsadgangen som tradisjonelt har vært nødvendig for å hevde lokalsamfunnets interesser i forholdet til staten og konsesjonærer i kraftutbyggingssaker. Det har neppe vært KMDs hensikt å frata lokalsamfunnet rettsmidler i slike saker.

160406_b_kmd_høringsuttalelse_tvisteløsning_stat_kommune_lvk_to_lvk

Landssamanslutninga av Vasskraftkommunar

Akersgaten 30 | Pb 1148 Sentrum, NO-0104 Oslo | Tel: (+47) 99 11 99 00 | Fax: (+47) 947 47 000
Org. nr: 975 625 117 | Bankgiro: 8601 20 60159 | www.lvk.no

Norge har ved å ratifisere Det europeiske charteret av 15. oktober 1985 om lokalt selvstyre også påtatt seg en folkerettslig forpliktelse til å ivareta det lokale selvstyre. Selv om det norske lokaldemokratiet stort sett står sterkt, er det rom for forbedring. Norge er gjentatte ganger kritisert av Kommunalkongressen i Europarådet for mangelen på grunnlovsforankring av lokaldemokratiet, jf. art. 2, og for at norske kommuner ikke har god nok tilgang til domstolen i tvister mot statsforvaltningen, jf. art. 11.¹ Problemstillingen knyttet til mangelen på domstolsadgang i tvister med staten er adressert av blant andre Graver i *Alminnelig forvaltningsrett* s.471, Smith i *Forvaltningsrett* s. 295 og i Stokstads doktorgrad *Kommunalt selvstyre* fra 2012 s. 227.² Sammenlignet med våre naboland, som alle har mekanismer for å løse rettstvister mellom statsforvaltningen og kommuner, mangler norske kommuner en tilsvarende beskyttelse. Grunnlovsforankringen av lokaldemokratiet er nå på plass i ny Grl. § 49 annet ledd.

LVK er, ved siden av grunnlovfesting av det lokale selvstyre, tilfreds med at departementet foreslår styrket domstolsadgangen og derigjennom ivaretar Norges folkerettslige forpliktelser, samt bringer norsk rett i samsvar rettsordenen i våre naboland.

2 MERKNADER TIL DE ENKELTE FORSLAGENE

2.1 Endring i forvaltningsloven § 34 annet ledd om overprøving av kommunens vedtak

KMD foreslår at forvaltningsloven (fvl.) § 34 annet ledd, tredje og fjerde setning, gis følgende ordlyd:

«Der statlig organ er klageinstans for vedtak truffet av en kommune eller fylkeskommune, skal klageinstansen legge stor vekt på hensynet til det kommunale selvstyre ved prøving av det frie skjønn. Vurderinger etter tredje punktum skal fremgå av vedtaket.»

LVK er positiv til at KMD foreslår å begrense statlige myndigheters adgang til å overprøve kommunenes frie skjønn. Kommunene står nærmest innbyggerne, det lokale næringsliv og egne naturverdier. Kommunene er ansvarlig for en helhetlig prioritering av sine ressurser. Dette tilsier at kommunenes valg av løsninger innenfor rammene av lovlige alternativer, eller innenfor rammen av det frie skjønn, bør respekteres i enkeltsaker, hvor ikke klare nasjonale hensyn tilsier noe annet.

Statlig kontroll med kommunale vedtak bør som hovedregel reduseres til legalitetskontroll og til ivaretagelse av påvisbare regionale eller nasjonale interesser. Departementets forslag til endring av forvaltningsloven § 34 er et skritt i riktig retning.

LVK er enig med departementet i at forslaget ikke svekker klagerens rettsikkerhet. Det er kun tale om å heve terskelen for å overprøve vedtak som i utgangspunktet er lovlige. Det er dessuten ikke gitt at statlige organers frie skjønn gir private et bedre vern enn kommunens frie skjønn.

LVK støtter forslaget om en særskilt plikt til å begrunne overprøving av kommunens frie skjønn. Uten en begrunnelsesplikt, vil reguleringen i tredje setning kunne bli uten reell betydning. En begrunnelsesplikt vil dessuten kunne bidra til å heve kvaliteten på den statlige kontrollen med kommunale vedtak.

¹Se anbefalinger 39 (1998), 141 (2003), 203 (2006) og 374 (2015) fra Kommunalkongressen i Europarådet.

²(1) Graver, Hans Petter. *Alminnelig forvaltningsrett*. Universitetsforlaget 4. utg., 2014, Oslo. (2) Eckhoff, Torstein og Smith, Eivind. *Forvaltningsrett*. Universitetsforlaget 10. utg., Oslo (3) Stokstad, Sigrid. *Kommunalt selvstyre – kompetansefordeling mellom Stortinget, Statsforvaltningen og kommunene*. Det juridiske fakultet, Universitetet i Oslo 2012.

2.2 Ny bestemmelse i tvisteloven § 1-4A om kommuners søksmålsadgang mot staten

2.2.1 Innledende merknader til forslaget

Etter LVKs syn er det viktig både av hensyn til lokaldemokratiet og av hensyn til å overholde Norges folkerettslige forpliktelser, at kommunene gis bedre mulighet til å løse rettstvister med statsforvaltningen enn i dag. Bedret søksmålsadgang vil dessuten kunne bidra til å heve kvaliteten på statlige organers avgjørelser og øke legitimiteten av kontrollen med kommunale vedtak.

Bestemmelsen departementet foreslår er imidlertid ikke utformet på en måte som ivaretar dette hensynet godt nok. Tilsynelatende regulerer den foreslåtte bestemmelsen uttømmende hvilke muligheter kommuner skal ha for å reise sak om gyldigheten av avgjørelser i statlige organer. Oppramsingen av tillatte søksmål fra kommunen fanger imidlertid ikke opp en rekke tvister hvor kommunene *etter gjeldende rett* har anledning til å saksøke staten. Resultatet kan med andre ord bli en *utilsiktet innskrenking* av kommunenes søksmålsadgang på andre områder enn de som er regulert i bokstav a til f. Se mer om dette nedenfor.

LVK støtter også at de alminnelige domstolene er best egnet som tvisteløsningsmekanisme. LVK ønsker ingen nemnd som presenteres som et alternativ. For det første vil mye av det regelverket som må tolkes i en tvist mellom staten og kommunen, tolkes også i tvister med andre partskonstellasjoner. At tvistene uavhengig av hvem som er part, løses av de alminnelige domstolene sikrer en ensartet rettsutvikling. For det andre antar LVK at det til tross for den foreslåtte utvidelsen av kommunenes søksmålsadgang vil være et relativt lite antall tvister mellom staten og kommunene, og at det dermed fremstår som uhensiktsmessig med en egen nemnd.

LVK er også enig i at det ikke er behov for eller ønskelig med noen særskilt regulering av hvilke sider av statlige vedtak som kan prøves.

2.2.2 Kommuners søksmålsadgang etter gjeldende rett

Utgangspunktet for vurderingen av kommuners søksmålsadgang er at de er selvstendige rettssubjekter. Kommunen er ikke underlagt andre statlige organ enn Stortinget som lovgiver, med mindre slik underordning følger av særskilt hjemmel i lov. Kommuner har partsevne på lik linje med staten, jf. tvisteloven (tvL.) § 2-1. Det gjelder for øvrig ingen spesielle regler om kommuners søksmålsadgang i tvisteloven, domstolloven eller kommuneloven, hvilket betyr at spørsmålet om kommuners søksmålsadgang, er regulert av tvL. § 1-3 om rettslig interesse. Har kommunen rettslig interesse i et søksmål mot staten, er det prosessuelt ingen hinder for at kommunen saksøker staten. Rettsaker mellom staten og kommuner finnes det følgende mange eksempler på.³

I juridisk teori om rettslig interesse er vanlig å dele søksmål fra kommuner inn i tre typetilfeller:⁴ (1) Saker der kommunens rettsstilling tilsvarer en privat parts stilling, (2) saker om innbyggernes (allmennhetens) interesser, og (3) saker om kommunens interesse som forvaltningsorgan. I praksis kan imidlertid grensen mellom disse kategoriene være uklare og kommunene kan ivareta flere interesser parallelt. Generelt vil man være mer tilbøyelig til å konkludere med at kommunene har rettslig interesse i saker mot staten når kommunen har en rettsstilling som tilsvarer en stilling som privat part eller som representant for innbyggerne, enn om kommunen opptre i kraft av å være forvaltningsorgan. Utgangspunktet for

³ Se f.eks. Rt. 2014 s. 1229 mellom Mandal kommune og staten om gyldigheten av et avgiftsvedtak.

⁴ Se for eksempel Eckhoff og Smith s. 294-295

vurderingen forblir imidlertid det samme: Det skal gjøres en konkret vurdering av den rettslige interesse basert på tvl. § 1-3. Det viser også de avgjørelsene der konklusjonen har vært at kommunen ikke har rettslig interesse, som for eksempel Rt. 1993 s. 445.

2.2.3 Tolkning av KMDs forslag til ny tvl. § 14-A

KMD foreslår følgende ordlyd i ny tvl. § 1-4A:

«En kommune kan reise søksmål om gyldigheten av et statlig organs avgjørelse dersom denne går ut på [...]»

Deretter følger en liste over nærmere angitte sakstyper i bokstav a til f. På side 21 i høringsnotatet skriver KMD: *«Andre statlige avgjørelsestyper enn de som er ramset opp vil ikke kommunene kunne reise sak om.»*

Både ordlyden i forslaget til lovtekst og uttalelsen på s. 21 tilsier at bestemmelsen skal forstås som en uttømmende regulering av kommuners søksmålsadgang i saker *«om gyldigheten av et statlig organs avgjørelse»*. Det er i tilfelle både uriktig og uheldig.

2.2.4 Utsiktede virkninger for søksmål der kommunen etter gjeldende rett har rettslig interesse

Nedenfor følger noen konkrete eksempler på saker som har vært tillatt fremmet eller typetilfeller der er allment akseptert at kommuner vanligvis har rettslig interesse. Disse sakene faller inn under ordlyden i den foreslåtte bestemmelsen fordi de er saker *«om gyldigheten av et statlig organs avgjørelse»*, men er ikke omfattet av oppramsingen av lovlige søksmål i bokstav a til f. Eksempelene gjelder saker der kommunene har samme stilling som en privat part kunne hatt, eller der kommunen ivaretar allmennhetens interesser:

- 1) Kommunen angriper gyldigheten av et NAV-vedtak om at kommunen, som arbeidsgiver, ikke har krav refusjon av sykepengen, Høyesteretts dom 16. mars 2016 i sak mellom staten og en kommune⁵
- 2) Kommunen angriper gyldigheten av et ligningsvedtak rettet mot kommunen som skattedebitor, som for eksempel Rt. 2005 s. 394 Gloppendommen
- 3) Kommunen angriper et statlig vedtak om utslippstillatelse som vil medføre forurensing i kommunen⁶
- 4) Kommunen angriper et vedtak om lovligheten av en konsesjon til vannkraftutbygging eller lignende vedtak, som f. eks. Vinje kommunes søksmål mot staten v/OED om lovligheten av manøvreringsreglement (om bl.a. krav til minstevannføring i vassdraget) for Tokke-Vinje vassdraget i RG 2000 s. 1318

⁵ I eksempelet fikk kommunen medhold hos Trygderetten i at NAVs vedtak var ugyldig slik at staten måtte ta ut søksmål. Hadde imidlertid Trygderetten konkludert motsatt ville naturligvis kommunen hatt samme rett som staten til å få Trygderettens vedtak prøvet.

⁶ Eksemplet er brukt både i Eckhoff og Smith s. 294 og i Backer, Inge Lorange, Rettslig interesse for søksmål, skjønn og klage – særlig ved naturinngrep. Universitetsforlaget 1984. s 169

Eksemplene illustrerer at den foreslåtte bestemmelsen språklig sett får et langt bredere nedslagsfelt enn hva KMD synes å ha forutsatt, og at bestemmelsen kan brukes til å avskjære en rekke legitime søksmål som ikke er omfattet av oppramsingen i bokstav a til f.

Etter LVKs syn medfører ordlyden KMD har foreslått også en innskrenking av kommuners søksmålsadgang i de tilfeller der kommunen opptre som kommune, det vil si der kommunen er part i en sak hvor en privat part ikke kunne fremsatt tilsvarende rettskrav. LVK er enig med KMD i at det er relativt sjelden at kommuner vil ha rettslig interesse i «*søksmål om gyldigheten av et statlig organs avgjørelse*» når kommunen opptre som kommune. For det første vil tilknytningskravet vanligvis ikke være oppfylt da oppgaver og vedtakskompetanse gjerne er fordelt mellom stat og kommune på en måte som gjør det lite naturlig at kommunen skal få prøvet gyldigheten av statlige vedtak. For det andre vil kommunen, på grunnlag av særskilt hjemmel, i en god del saker stå i et underordnet forhold til det statlige organet. I slike tilfeller vil kommunen normalt heller ikke ha rettslig interesse. Se f.eks. Rt. 1993 s. 445. Det er i denne kontekst uttalelsen fra for eksempel Bernt m.fl. gjengitt i høringsnotatet på s. 15 må forstås. Det er imidlertid ikke slik at klage- eller søksmålsadgang i slike saker kategorisk avvises. Nedenfor følger eksempler på det motsatte:

- 1) Rt. 2000 s. 452 *Frøystuldommen*: Tinn og Vinje kommuner gikk til sak mot staten v/Olje- og Energi departementet (OED) om gyldigheten av et vedtak om fra hvilket tidspunkt Norsk Hydro Produksjon AS var forpliktet til å betale konsesjonsavgift til kommunene. Tinn og Vinje kommuner må trolig anses for å ha opptrådt i egenskap av kommune ettersom konsesjonsavgift er en rettighet kommunen har i kraft av å være kommune. En privat part ville ikke kunne fremmet et slikt krav.
- 2) Rt. 1993 s. 1220 *Sira Kvina II*: Ni kommuner gikk til sak mot staten om gyldigheten av OEDs vedtak om beregning av hvilken konsesjonskraftmengde Sira-Kvina kraftselskap var forpliktet til å levere til kommunene og til hvilken pris. Konsesjonskraft er en rettighet som tilkommer kommunen, i kraft av å være kommune, og en privat part vil ikke kunne fremme tilsvarende søksmål.
- 3) Rt. 1984 s. 312 *Kvamdommen*: Kvam kommune gikk til sak mot staten om gyldigheten av OEDs vedtak om konsesjonskraftpris. Se over om Rt. 1993 s. 1220.
- 4) Rt. 1934 s. 625 *Bensinstasjondommen*: Sandefjord kommune saksøkte staten/v Socialdepartementet og nedla påstand om at departementets vedtak om dispensasjon fra ildsfarlighetsloven til en bensinstasjon i kommunen var ugyldig.
- 5) Borgarting lagmannsretts dom 15. februar 2008 (LB-2007-61526) i tvist mellom Oslo kommune og staten v/Fiskeri- og kystdepartementet om vedtak om fordeling av inntekter mellom havnekassen og kommunekassen. Bestemmelsene vedtaket bygget på var en ren regulering av bruk av kommunale inntekter og tilsvarende sak kunne ikke ha oppstått med en privat part.

Også disse eksemplene illustrerer at ordlyden KMD har foreslått ikke er egnet til å avgrense kommuners søksmålsadgang i saker om «*søksmål om gyldigheten av et statlig organs avgjørelse*». Bestemmelsen vil kunne få utilsiktede virkninger.

Rt. 2007 s. 234 som var en tvist mellom Kongsberg og Nes kommuner om hvorvidt domstolene kunne prøve fylkesmannens vedtak etter den tidligere sosialtjenesteloven § 10-3 om hvilken kommune som er økonomisk ansvarlig for omsorgsutgiftene for en person med store funksjonshemninger. Høyesterett kom til at fylkesmannens vedtak ikke kunne prøves av domstolene under henvisning til at den overnevnte bestemmelsen forbød etterfølgende domstolskontroll av fylkesmannens vedtak. Høyesterett uttaler imidlertid:

«Selv om hovedregelen er at fylkesmannens vedtak ikke kan overprøves av domstolene, må det likevel gjøres et unntak. I Rt-1962-571 uttaler kjæremålsutvalget - blant annet under henvisning til Forvaltningslovkomiteens innstilling - at 'selv når avgjørelser med endelig virkning er lagt til et forvaltningsorgan, [vil det] etter de alminnelige prinsipper i vår offentlige rett være tilbake hos domstolene en viss prøvingsrett eller kontrollmyndighet som vern mot maktmisbruk eller annet graverende forhold fra forvaltningsorganets side'. Jeg er enig i at det må være en slik begrenset prøvingsrett.»

Høyesterett åpner med andre ord for at kommuner kan ha krav på prøving av fylkesmannens vedtak i tilfeller av maktmisbruk eller «*annet graverende forhold fra forvaltningsorganets side*». Den foreslåtte bestemmelsen kan også forstås slik at denne snevre adgangen til å få prøvet fylkesmannens vedtak fjernes.

2.2.5 LVKs forslag til alternativ lovtekst om kommuners søksmålsadgang

KMDs forslag har ikke tatt høyde for den store variasjonen i tvister som oppstår i forholdet mellom stat og kommune i dag. Kommunens ansvarsområder utvides stadig og kompetanseforholdet mellom stat og kommune på ulike livsområder kan endres. Det kan i fremtiden oppstå tvister mellom stat og kommune som i dag fremstår som uaktuelle. Et forsøk på uttømmende regulering av når kommuner skal ha anledning til å gå til sak mot staten, fremstår dermed ikke som en farbar vei med mindre formålet er å begrense kommunenes søksmålsadgang. Etter LVKs syn danner den alminnelige regelen om rettslig interesse i tvisteloven § 1-3, som hovedregel, en fornuftig ramme for hvilke søksmål kommuner kan ta ut mot staten.

KMDs forslag illustrerer imidlertid at tvl. § 1-3 ikke fullt ut dekker kommunens legitime behov for rettsmidler i tvister med staten. LVK er enig i at de saker KMD har inntatt i bokstav a til f bør kunne prøves og at slike saker sannsynligvis ikke ville vært tillatt etter gjeldende rett. Den nye lovbestemmelsen bør derfor utformes som et tillegg til den alminnelige regelen om rettslig interesse i tvl. § 1-3. Som et eksempel på hvordan forholdet til tvl. § 1-3 kan klargjøres, foreslår LVK følgende formulering:

«(1) I tillegg til de søksmål som er tillatt i medhold av tvl. § 1-3, kan kommuner reise søksmål om gyldigheten av et statlig organs avgjørelse dersom denne går ut på [...]»

Eventuelt kan man innta et nytt sjette ledd i forslaget til tvl. § 1-4A som sier:

«(6) Bestemmelsen begrenser ikke kommunens søksmålsadgang i saker der vilkårene i tvl. § 1-3 er oppfylt.»

Det er etter LVKs syn også et behov for å presisere, eventuelt i forarbeidene til bestemmelsen, at det i de søksmålssituasjoner som er regulert i bokstav a til f, ikke oppstilles de sedvanlige krav til aktualitet jf. tvl. §

1-3. Ettersom KMD legger opp til at sakene som hovedregel skal føres mellom staten og kommunen, uten noen direkte rettsvirkning for den private part og i noen tilfelle uten mulighet for omgjøring til ugunst for den private part, vil søksmålene i realiteten handle om prejudikatsinteressen. Søksmål utlukkende om prejudikatsinteresse vil normalt ikke tillates i medhold av tvl. § 1-3.

LVK foreslår for øvrig å nummerere bestemmelsen § 1-6 i stedet for § 1-4A. Sammenhengen mellom reguleringen i tvl. § 1-4 og den foreslåtte bestemmelsen er etter LVKs syn ikke særlig sterk.

2.2.6 Forholdet til den private part og kommunens krav på erstatning fra staten

LVK er enig i at den private part bør kunne velge selv å delta i et søksmål, og at dette allerede følger av de alminnelige reglene i tvisteloven om inntreden og partshjelp.

LVK finner det rimelig at det er visse begrensninger i kommunens omgjøringsadgang når vedtak går ut på å gi grunnleggende velferdstjenester selv om vedtaket i en påfølgende rettsprosess mellom stat og kommune skulle bli opphevet. Prinsipielt er det imidlertid betenkelig om kommunen skulle være avskåret fra omgjøring av ugyldige vedtak til ugunst med virkning *fremover i tid*. Opprettholdes et kostbart ugyldig vedtak på ubegrenset tid, vil det gå på bekostning av tjenestetilbudet i kommunen for øvrig.

Departementet antar at kommunen vil ha mulighet for å kreve erstatning fra staten for ugyldig vedtak etter alminnelig erstatningsrettslige regler. KMD skriver at det kan antas at private har et større behov for erstatningsrettslig vern enn kommunene. Det er i og for seg riktig at kommuner i større grad kan pulverisere slike tap enn privatpersoner, men som nevnt går disse tapene til syvende og sist ut over de øvrige innbyggerne i kommunene ved at det blir mindre penger til andre formål. Det tilsier at kommunen bør kunne kreve erstatning fra staten dersom vilkårene for erstatning er til stede.

LVK kan ikke se at det foreligger noen rimelig grunn til at kommunene skal være avskåret fra å kreve erstatning fra staten i de tilfellene KMD foreslår omgjøringsforbud. Hensynet bak forslaget om omgjøringsforbud er at den private part skal kunne innrette seg, ikke statens økonomi. LVK ser ikke hvordan det «*vil gi manglende sammenheng i regelverket*» hvis slike saker følger de alminnelige erstatningsrettslige reglene. Særlig dersom ugyldige vedtak ikke kan omgjøres risikerer kommunene å bli påført et tap som går på bekostning av velferdstilbudet i kommunen for øvrig.

2.3 Tvisteløsning i innsigelsessaker etter plan- og bygningsloven

LVK mener forslaget om kommuners rett til rettslig prøving av innsigelsessaker etter plan- og bygningsloven er sentralt for å ivareta et reelt kommunalt selvstyre. Arealplanlegging og –forvaltning er et av de viktigste virksomhetsområder for primærkommuner og et avgjørende lokalpolitisk virkemiddel for en hensiktsmessig utvikling i kommunen. At kommunen gis mulighet både til å prøve gyldigheten av en innsigelse, jf. pbl. § 5-4, og om innsigelsen skal tas til følge, jf. § 5-6, er derfor viktig for kommunesektoren.

2.3.1 Nabokommuners søksmålsadgang i innsigelsessaker

Departementet har i punkt 4.3 særskilt bedt om høringsinstansenes syn på om nabokommuner skal få en tilsvarende adgang til å reise sak mot staten som kommunen som fremmer planen, jf. forslaget til tvl. § 1-

4A tredje ledd. Etter LVK' syn bør også nabokommuner ha denne muligheten forutsatt at de har tilstrekkelig tilknytning til saken. I noen tilfeller vil tiltak og planer i en kommune reelt ha større konsekvenser for nabokommunen enn for den kommunen som har fremmet planen. I slike tilfeller bør også nabokommunen ha mulighet til å få innsigelsessakene prøvet rettslig. LVK antar at slike søksmål ikke vil bli noen reell ulempe i planprosessene, plankommunen eller staten ettersom de uansett vil være sjeldne.

2.3.2 Forslag om skjerpet begrunnelsesplikt i pbl. § 5-4

LVK er positiv til forslaget om at statlige og regionale organ som fremmer innsigelse må forankre begrunnelsen i «*vedtatte nasjonale eller regionale mål, rammer og retningslinjer.*» Etter LVK' syn vil det både kunne bidra til bedre funderte innsigelser og legge til rette for prøving av innsigelsen.

LVK er enig i at tilsvarende krav ikke bør stilles til andre kommuner som fremsetter innsigelse, jf. pbl. § 5-4 annet ledd. Det er ikke gitt at slike vedtatte mål, rammer og retningslinjer finnes i den andre kommunen. Innsigelsen kan likevel være velbegrunnet ut fra den konkrete situasjonen i den andre kommunen.

2.3.3 Forslag om hvilke deler av en innsigelse som skal kunne prøves

KMD har foreslått to ulike alternativ med hensyn til hvilke deler av en innsigelse som skal kunne prøves. LVK mener den beste løsningen er alternativ B om full prøving. Alternativ A fremstår som unødig kompliserende. Spørsmålet om hvilke deler av innsigelsen som kan prøves, dersom alternativ A velges, vil lett kunne bli «en sak i saken». I likhet med KMD antar LVK at domstolen uansett vil være tilbakeholden med å prøve de skjønsmessige, faglige og politiske delene av innsigelsen.

2.3.4 Valg av tvisteløsningsmekanisme

LVK støtter KMDs forslag om at domstolen er egnet som tvisteløsningsmekanisme for innsigelsene.

Med vennlig hilsen

Landssamanslutninga av Vasskraftkommunar

Torfinn Opheim
leder